

ІМПАКТ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ: СПРИЯННЯ ЕКОНОМІЧНІЙ ВІДБУДОВІ

Шевченко Олена Олександрівна

к.е.н., доцент

Кафедра економічної теорії

Національний університет «Києво – Могилянська академія»

Повоєнне відновлення економіки України є одним із найбільших викликів, підгрунття вирішення якого необхідно закладати вже сьогодні. Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну, військові дії, які тривають понад 2,5 роки призвели до значних втрат інфраструктури, соціальної сфери, екологічних ресурсів, економічного потенціалу в цілому. У відбудові та модернізації ключових секторів економіки країни, забезпеченні сталого розвитку України важливу роль можуть відігравати імпаکت-інвестиції.

Імпакт-інвестування - це відносно новий вид інвестицій, спрямований як на отримання прибутку, так і на вирішення соціальних та екологічних проблем. Імпакт-інвестицій (впливові інвестиції) - інвестиції, вкладені з метою здійснити позитивний соціальний та екологічний вплив, а також отримати фінансовий прибуток. Отже, імпакт-інвестори намагаються вкладати свої кошти в компанії чи проєкти, які мають позитивний вплив на суспільство і навколишнє середовище.

Мета імпакт-інвестування – досягнення конкретних соціальних та екологічних цілей разом з фінансовою віддачею. Тобто, інвестори прагнуть не лише отримати прибуток, а й сприяють вирішенню важливих проблем суспільства, таких як бідність, нерівність, зміна клімату тощо.

Імпакт-інвестиції можуть бути спрямовані у різні сектори: охорону здоров'я, освіту, відновлювану енергетику, інфраструктуру та інші сфери, які відіграють вирішальну роль у забезпеченні сталого розвитку.

Взагалі імпакт-інвестиції можна розглядати як частину етичних інвестицій, спрямованих на відповідальне використання капіталу, що передбачає врахування соціальних, екологічних і етичних аспектів при прийнятті інвестиційних рішень.

В цьому контексті слід зазначити, що імпакт-інвестування має спільні риси з концепцією сталого розвитку та ESG інвестуванням. (Табл. 1)

Таблиця 1. Види етичних інвестицій

Соціально-відповідальне інвестування (SRI)	Інвестування в компанії, які дотримуються певних соціальних та екологічних стандартів (займаються благодійністю або захищають навколишнє середовище)
Етично-відповідальне інвестування (ESG)	Інвестування в компанії, які мають високі показники в галузі довкілля, соціальних питань та управління (викиди парникових газів, рівень гендерної рівності в керівництві, дотримання трудових прав та ін.)
Імпакт-інвестування в проєкти	Інвестування у конкретні проєкти, які мають позитивний соціальний чи екологічний вплив (будівництво сонячних електростанцій, створення соціальних підприємств або в інші проєкти, які сприяють сталому розвитку)

Складено автором на основі [1]

Разом з тим практика імпакт-інвестування визначається певними особливостями, такими як:

навмисність - намір інвестора, крім фінансової прибутковості, мати позитивний соціальний, екологічний вплив через інвестиції;

очікування фінансової прибутковості - імпакт-інвестор очікує отримати фінансову віддачу інвестованого капіталу (рентабельність від нижчої за ринкову до ринкової ставки з врахуванням ризику);

вимірювання впливу - інвестори зобов'язуються вимірювати і звітувати про соціальні та екологічні показники для вимірювання ефективності інвестування, забезпечуючи при цьому прозорість і підзвітність. Проте варто зазначити, що поки що не існує уніфікованого підходу до вимірювання впливу імпакт-інвестицій. Наразі за участі IFC, інших інвесторів та GIIIN, було об'єднано два провідних набори показників для вимірювання впливу у Спільні показники впливу (JII), які можуть стати у майбутньому уніфікованою основою для вимірювання та звітності щодо впливу. [2]

Інструменти імпакт-інвестування суттєво не відрізняються від традиційних. Імпакт-інвестори можуть вкладати кошти у створення соціальних підприємств, фінансувати стартапи і гранти, інвестувати на ринках публічного акціонерного капіталу та облігацій.

Сектор імпакт-інвестування достатньо швидко розвивається у світі. Всесвітня мережа імпакт-інвестування (GIIIN) оцінює розмір світового ринку імпакт-інвестування у 1,164 трлн дол. США. У звіті GIIIN 2022: Sizing the Impact Investing Market зазначається: «Хоча ця цифра є дуже позитивним знаком для галузі, вона також є закликом до подальших дій. Значні капіталовкладення та навмисне зосередження на створенні позитивного впливу потрібні прямо зараз, якщо ми хочемо досягти Цілей сталого розвитку ООН до 2030 року та досягти нульового чистого викиду до 2050 року». [3]

Дослідження імпакт-інвестицій як потенційного джерела відбудови економіки, виробничої і цивільної інфраструктури, вирішення соціальних проблем в Україні, яка страждає від війни, є особливо актуальним, адже вони можуть відігравати ключову роль у повоєнному відновленні економіки країни, враховуючи втрати, спричинені військовою агресією РФ.

Як показує світовий досвід, на територіях, що постраждали від воєн та інших катастроф, імпакт-інвестиції активно використовувалися у відновленні економіки завдяки застосування довгострокового стійкого підходу, вирішення ключових проблем, відбудови громад та сприяння сталому розвитку [3].

В Україні на початок 2024 року загальна сума прямих збитків житловій та нежитловій нерухомості, іншій інфраструктурі, транспортним засобам та товарним запасам перевищила \$157 млрд (за вартістю заміщення). Загалом від початку війни пошкоджено або зруйновано щонайменше 1284 заклади охорони здоров'я на суму \$3,12 млрд; 3,8 тис. освітніх закладів на суму \$3,8 млрд; житлової інфраструктури на суму \$58,94 млрд [4].

Імпакт-інвестори можуть підтримати проекти, спрямовані на відновлення критичної інфраструктури, доріг, мостів, енергетичних мереж та житлових

будинків, забезпечуючи як економічний розвиток, так і створення робочих місць.

Крім того, імпакт-інвестиції можуть сприяти вирішенню соціальних та екологічних проблем в Україні в таких секторах як:[5]

- відновлювана енергетика та чисті технології;
- стале сільське господарство та продовольчі системи;
- циркулярна економіка;
- вода та санітарія;
- екологічна освіта та адвокація;
- технології та інновації;
- соціальна інфраструктура та освіта.

Незважаючи на виклики і складнощі, пов'язані з війною, в Україні продовжують реалізовуватися проєкти з імпакт-інвестування. Вагомий внесок в залучення і реалізацію імпакт-інвестицій вносять:

• "K.Fund" – фонд В. Хмельницького, який інвестує у проєкти, що сприяють розвитку економіки, соціальної сфери та інновацій, зокрема розвиток освітніх програм (наприклад, UNIT.City та Kyiv IT Cluster).

• "Український венчурний фонд (UVCA)" – Українська асоціація венчурного капіталу та прямих інвестицій активно підтримує стартапи з соціальним впливом.

• "Impact Hub Odesa" – соціальний інноваційний хаб, що підтримує підприємців і стартапи, які орієнтовані на позитивні соціальні та екологічні зміни. Вони пропонують навчання, фінансування та простір для розвитку соціально відповідальних бізнесів.

• "UFuture" – інвестиційна компанія, яка реалізує проєкти з великим соціальним та екологічним впливом, такі як розвиток інноваційних парків та інвестиції в освітні ініціативи.

• "Impact Investing Ukraine" – платформа, яка зосереджена на інвестиціях з соціальним та екологічним впливом, підтримує проєкти, спрямовані на вирішення проблем сталого розвитку, зокрема, у сільському господарстві, енергетиці та охороні здоров'я.

Подібні проєкти можуть посилити потенціал для відновлення економіки країни, сприяти післявоєнній відбудові, впливати на забезпечення економічної стабільності і соціальної справедливості.

Водночас на сьогодні в Україні ще не створений сприятливий інвестиційний клімат для залучення імпакт-інвестицій. Для підтримки цього сектору необхідно розробити державну стратегію розвитку імпакт-інвестицій та забезпечити захист прав інвесторів.

Потребує розвитку інфраструктура для імпакт-інвестицій: створення спеціальних фондів, платформ для пошуку інвестиційних проєктів та залучення інвесторів.

Важливе значення має співпраця з міжнародними організаціями, імплементація світового досвіду та залучення фінансових ресурсів міжнародних організацій для підтримки імпакт-проєктів в Україні. Для

успішного розвитку імпакт-інвестицій в Україні необхідно консолідувати зусилля держави, бізнесу, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

Отже, імпакт-інвестиції можуть зіграти значну роль у повоєнній відбудові України. Вони дозволять не лише відновити економіку, але й сприятимуть сталому розвитку, підтримці малого і середнього бізнесу, створенню нових робочих місць, досягненню більшої справедливості у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Імпакт-інвестування: що це таке? <https://investmentzp.org.ua/impakt-investuvannya-shlyah-do-stalogo-majbutnogo.html>
2. Глобальний ринок імпакт-інвестицій та потенціал до зростання в Україні. <https://ukraineinvest.gov.ua/news/23-05-22-2/>
3. GIINSight: оцінка ринку впливу інвестицій 2022 <https://s3.amazonaws.com/giin-web-assets/giin/assets/publication/research/2022-market-sizing-report-final.pdf>
4. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України станом на початок 2024 року. – К.: 2024. https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/04/01.01.24_Damages_Report.pdf
5. Інноваційні інвестиції для відновлення економіки України. ПРООН, грудень 2023. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-01/undp_ua_innovative_investment_-_ua.pdf